

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2025

Sisälllys

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TERVEISET	3
2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	4
2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät Kuntalain mukaisesti.....	4
2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	5
2.3 Lautakunnan kokoukset ja toiminta	6
3 KAUPUNGIN TALOUDEN ANALYYSI.....	7
Talous- ja tuottavuusohjelma	13
4 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN TYÖ	15
4.1 Hyvinvointityön johtaminen ja kaupungin hyvinvointikäsitys.....	15
4.2 Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet 2025.....	16
4.3 Tulokset ja tilannekuva.....	17
4.4 Kehittämiskohteet ja suositukset	17
5 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI.....	18
5.1 Strateginen johto.....	19
5.2 Sivistyskeskus.....	24
5.3 Tekninen keskus	27
6 KAUPUNKIKONSERNIYHTIÖILLE ASETETUT TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	30
7 HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT HAVAINNOT	31
7.1 Henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstörakenne.....	31
7.2 Työkyky ja -hyvinvointi	31
7.3 Sairauspoissaolojen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet.....	31
7.4 Henkilöstön saatavuus ja siihen liittyvät toimenpiteet	32
7.5 Tarkastuslautakunnan kysely pääluottamushenkilöille ja työsuojeluvaltuutetuille	34
8 ARVIOINTIHAVAINTOJEN JÄLKISEURANTA.....	35
9 JOHTOPÄÄTÖKSET, KYSYMYKSET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET.....	39
10 ALLEKIRJOITUKSET JA ESITYS VALTUUSTOLLE.....	40

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TERVEISET

Vuosi 2025 asetti kunnille edelleen merkittäviä vaatimuksia sopeutua nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön. Talouden ennustaminen on pysynyt haastavana ja epävarmuus on heijastunut kuntatalouteen muun muassa kustannuspaineiden kasvuna sekä tarpeena reagoida talousarvioon tehtävin muutoksin. Kansainvälisen talouden jännitteet, korkotason vaihtelut sekä työllisyyskehityksen epävarmuus vaikuttavat myös paikallistasolla investointeihin ja palveluiden järjestämiseen.

Haastavasta toimintaympäristöstä huolimatta Kangasala on onnistunut säilyttämään taloudellisen tasapainon kohtuullisella tasolla. Talous- ja tuottavuusohjelman mukaisia toimenpiteitä on jatkettu määrätietoisesti myös vuoden 2025 aikana. Tasapainotustarve ei kuitenkaan ole poistunut, sillä taloussuunnitelmavuosien ennusteet osoittavat edelleen alijäämäpainetta. Työllisyysalueen palveluissa kustannuskehityksen hallinta korostuu entisestään ja oikea-aikaisilla toimenpiteillä voidaan turvata talouden kestävyys tulevana vuosina. Kaupungin vastuulla on asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja tämä työ on tarkastuslautakunnan arvion mukaan jatkunut hyvällä tasolla hyvinvointilautakunnan, organisaation läpileikkaavan HYTE-työn sekä toimivan yhdyspintayhteistyön ansiosta.

Talouden sopeuttamistoimien vaikutuksia asukkaiden hyvinvointiin tulee seurata pitkäjänteisesti. Eri-tyistä huomiota tulee edelleen kiinnittää oppimisen tuen lakimuutoksen kustannusvaikutuksiin ja niiden vaikutuksiin palvelutasoon. Kaupungin investointihankkeet ovat edenneet pääosin suunnitellusti. Laajan investointikokonaisuuden hallinta kiristyvässä taloustilanteessa on edellyttänyt palveluverkon tarkastelua ja priorisointia. Työtä on jatkettu aktiivisesti Kangasalan kymppi+5-ryhmässä ja päätöksenteon tueksi on tuotettu ajantasaista tietoa kaupungin kiinteistökannasta. Tietojohtamisen vahvistaminen on tuonut myönteisiä tuloksia, ja tämän kehityssuunnan jatkaminen on perusteltua myös tulevana vuosina.

Henkilöstön sitoutuminen ja yhteistyökyky ovat mahdollistaneet tavoitteiden saavuttamisen haastavissakin olosuhteissa. Haluamme osoittaa kiitokset tarkastuslautakunnan sihteerille Tarja Ruukalalle sekä kaupungin viranhaltijoille sujuvasta yhteistyöstä arviointityön aikana. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että arviointikertomus toimii jatkossakin keskeisenä tietopohjana luottamushenkilöiden työssä ja päätöksenteossa sekä tukee toiminnan kehittämistä.

Kangasalla 7.5.2026

2 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät Kuntalain mukaisesti

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus. Tarkastuslautakunnan tulee Kuntalain 121 §:n mukaisesti suorittaa arviointi siitä, kuinka valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa ovat toteutuneet. Arvioinnin lähtökohtana on valtuuston tilikaudelle asettamat sitovat tavoitteet ja kunnanhallituksen selvitys niiden toteutumisesta.

Arvioinnilla on tarkoitus tuottaa hyödyllistä ja käytännöllistä tietoa päätöksenteon tueksi tarkastelemalla niin aikaansaatuja tuloksia kuin toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin toimintaa kaupunkilaisten näkökulmasta. Tarkastuslautakunta valmistelee tilintarkastajan valintaa koskevan esityksen valtuustolle. Tilintarkastajan tehtävät luetaan Kuntalain 123 §:ssä. Lisäksi Kuntalain 84 §:ssä on säädetty sidonnaisuuksien ilmoittamisesta tarkastuslautakunnalle.

Kaupungin talouden ja hallinnon tarkastuksesta on säädetty Kuntalain luvussa 14. valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Kaupungin tilintarkastusyhteisönä on vuonna 2025 toiminut KPMG Julkistarkastus Oy. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut KPMG Julkistarkastus Oy:n KHT, JHT Päivi Rintala.

Arviointi toteutetaan kaupunginhallituksen ja lautakuntien sekä viranhaltijoiden toimintaa suunnitelmallisesti arvioiden. Kaupunginhallituksella on päävastuu hallinnosta ja taloudesta, joten sen arviointiin kiinnitetään erityistä huomiota.

Tarkastuslautakunnan työ perustuu eri tahoilta kerättyyn tietoon. Arviointikuulemiset ovat lautakunnan tiedonkeräämisen keskeinen tapa.

2.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kuvassa vasemmalta oikealle: Jari Hagqvist, Jorma Mäntylä, Tommy Oesch, Minna Pajula, Eerika Merimaa, Sami Airola, Sina Isokallio ja Janika Aho.

Jäsen	Varajäsen
Isokallio Sina, pj	Kurppa Krista
Merimaa Eerika, vpj	Aalto Petra
Aho Janika	Heikkilä Eeva
Airola Sami	Mäkinen Wellu
Hagqvist Jari	Mansikka-aho Juha
Mäntylä Jorma	Vähätitto Alli
Oesch Tommy	Oesch Ilari
Pajula Minna	Haavisto Jussi

Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimi taloussihteerä Tarja Ruukala.

2.3 Lautakunnan kokoukset ja toiminta

Tarkastuslautakunta kokoontui yhteensä 16 kertaa vuoden 2025 arviointityön merkeissä. Vuotta 2025 koskevan arvioinnin osalta lautakunnan kokouksissa ja oli haastateltavana seuraavat viranhaltijat: kaupunginjohtaja Oskari Auvinen, talousjohtaja Petri Lätti, henkilöstöjohtaja Eija Tetri-Lähde, hyvinvointijohtaja Kati Halonen, varhaiskasvatusjohtaja Marjo Vesa, hyvinvointikoordinaattori Marjut Hietaniemi, teknisen keskuksen johtaja Sirkku Malviala, kaupungingeodeetti Teemu Valkolehto, työllisyyspalvelupäällikkö Kimmo Kivinen, Kangasala-talo Oy:n toimitusjohtaja Timo Kotilainen, KOY Kangasalan Timantti ja Kangasalan Parkki Oy:n toimitusjohtaja Toni Ketolainen, Pirkanmaan Laatusännöinti Oy:n toimitusjohtaja Joni Brander, KOY Taloherttua ja Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy:n toimitusjohtaja Stefan Storz, Kangasalan Uimahalli Oy:n toimitusjohtaja Reija Kolehmainen, Business Kangasala Oy:n toimitusjohtaja Päivi Kuusivaara ja Kangasalan Lämpö Oy:n toimitusjohtaja Pekka Lehtonen.

3 KAUPUNGIN TALOUDEN ANALYYSI

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Kangasalan kaupungin tilikauden tulos vuonna 2025 oli 29,9 milj. euroa ja se sisältää Kangasalan Vesi -liikelaitoksen yhtiöittämisestä syntyneen kirjanpidollisen 30,0 milj. euron luovutusvoiton. Vuoden 2025 talousarviossa varsinaisen toiminnan tulos ilman satunnaisia eriä oli -3,2 milj. euroa. 29,2 milj. euron investointivarausten kirjaamisen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 1,2 milj. euroa.

Vuoden 2025 toimintatuotot ylittivät talousarvion ja toimintakulut alittivat talousarvion. Toimintakulut kuitenkin kasvoivat merkittävästi (10,1 milj. euroa ja 9,6 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat toimintakuluja kasvattaneet erät olivat TE-palvelu-uudistus, työttömyysturvan kuntaosuus, sivistyskeskuksen uudet vakanssit sekä palkkojen sopimuskorotukset.

Toimintatuottoja kertyi yhteensä 13,3 milj. euroa eli noin 1,4 milj. euroa ja 11,8 % muutostalousarviossa arvioitua enemmän. Vuoden 2025 toimintakulut alittivat talousarvion. Toimintakulujen toteuma oli yhteensä noin 115,3 milj. euroa, mikä oli 2,6 milj. eur vähemmän kuin muutostalousarviossa. Toimintakulut kasvoivat noin 10,1 milj. euroa ja 9,6 % verrattuna tilinpäätökseen 2024, kun vertailutiedoista jätetään pois Kangasalan Vesi -liikelaitos, joka yhtiöitettiin vuoden 2025 alusta. Suurimmat toimintakuluja kasvattaneet erät olivat TE-palvelu-uudistus, työttömyysturvan kuntaosuus, sivistyskeskuksen uudet vakanssit sekä palkkojen sopimuskorotukset.

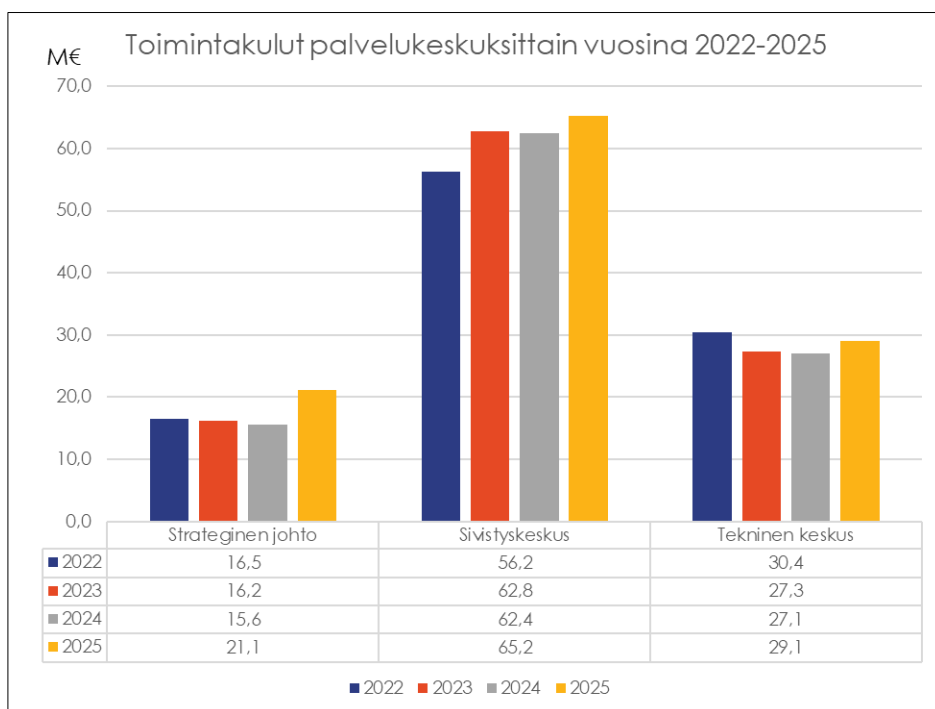
Tulorahoitus oli 132,5 M€ vuonna 2025 (vuonna 2024 132,3 M€) ja ylitti muutostalousarvion (124,1 M€) +8,2 M€. Verotuloja kertyi 3,0 M€ budjetoitua vähemmän, toteuma oli 98,7 %. Valtionosuuk-
sia tuli 0,4 M€ budjetoitua vähemmän.

Alla olevassa taulukossa on esitetty toimintatuottojen ja toimintakulujen kehitys vuosilta 2022–2025.

Tulo- ja menolaji, milj. euroa	2022 M€	2023 M€	2024 M€	TA2025 M€	MTA2025 M€	TP2025	Tot.-% TP25 / MTA2025
Toimintatuotot	49,8	22,4	23,6	11,7	11,9	13,3	13,3
Verotulot	153,2	84,1	89,0	94,0	92,3	91,0	98,7
Valtionosuudet	49,8	23,5	19,8	20,1	19,9	19,8	99,4
Tulot yhteensä	252,8	130,0	132,3	125,9	124,1	132,5	106,7
Henkilöstökulut	-99,7	-62,1	-62,2	-63,8	-63,8	-62,7	98,3
Palvelujen ostot	-110,6	-30,4	-30,3	-34,5	-35,0	-32,8	93,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12,8	-8,9	-8,7	-8,8	-8,8	-7,9	89,6
Avustukset	-10,2	-6,7	-6,4	-7,2	-7,0	-7,9	113,4
Muut toimintakulut	-4,9	-3,9	-3,7	-3,4	-3,4	-4,0	117,6
Toimintakulut yhteensä	-238,16	-112,08	-111,33	-117,7	-117,9	-115,3	97,8

Toimintakulut palvelukeskuksittain vuosilta 2022–2025 on esitetty alla olevissa taulukoissa.

Palvelukeskus, ulkoiset	2022	2023	2024	2025
Strateginen johto	-16,47	-16,23	-15,6	-21,1
Sivistyskeskus	-56,25	-62,80	-62,4	-65,2
Tekninen keskus	-30,42	-27,33	-27,1	-29,1
Kangasalan Vesi	-5,00	-5,72		-
Yhteensä	-108,14	-112,07	111,3	115,3

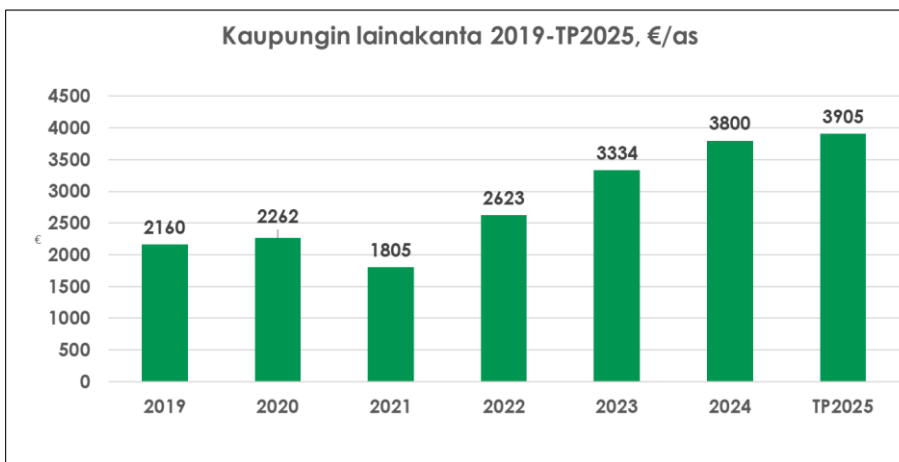
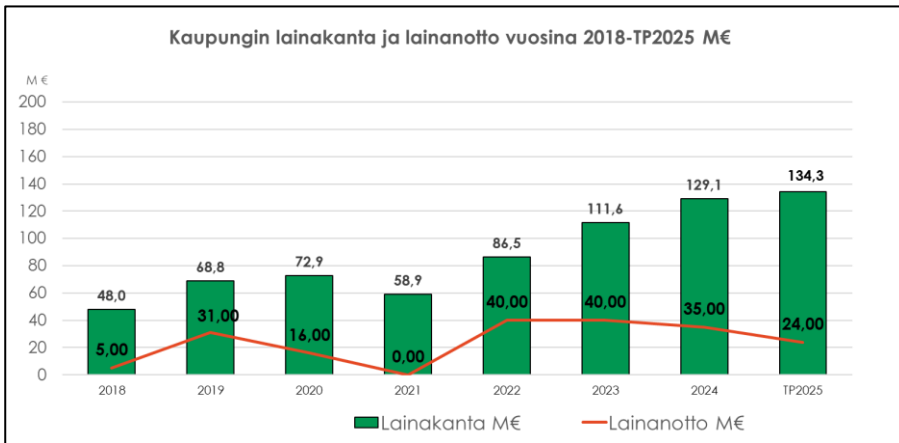

Strategisen johdon toimintakulut olivat 21,1 M€, mikä on 0,3 M€ enemmän kuin muutostalousarviossa. Sivistyskeskuksen toimintakulut alittuivat 0,3 M€ verrattuna muutostalousarvioon ja teknisen keskuksen toimintakulut alittuivat 2,0 M€ verrattuna muutostalousarvioon.

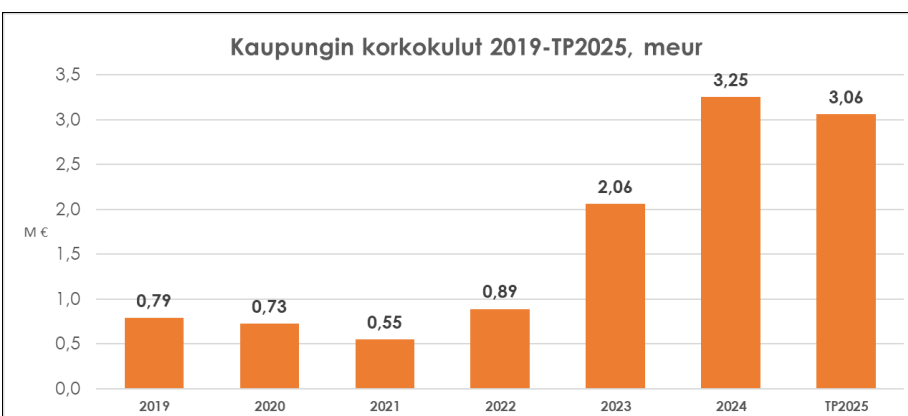
Lainakannan kehitys

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2025 lopussa 134,3 M€, asukasta kohden 3906 €. Vuoden 2024 lopussa 129,1 M€, asukasta kohden 3 800 €. Konsernin lainakanta asukasta kohden oli 6076 euroa / asukas. Vuonna 2024 lainakanta oli 5557 euroa /asukas. Kangasalan lainakanta on kohtuullisella tasolla verrattuna Pirkanmaan ympäristökuntien lukuihin.

Alla olevissa kaavioissa on kuvattu kaupungin lainakannan ja lainanoton kehitystä ja lainan määrää suhteessa asukaslukuun.

Alla olevassa taulukossa näkyy Kangasalan korkokulujen kasvu suhteessa lainakannan kasvuun.

Alla olevaan taulukkoon on koottu vertailunäkökulmasta Tampereen kaupunkiseudun kuntien lainakanta per asukas -tunnuslukuja vuodelta 2025. Kangasalan lainakanta näyttäytyy seutuvertailussa kohtuullisella tasolla. Lainakannan kasvu on tasaantunut. Seudullinen lainakannan vertailu konsernitasolla on haastavaa johtuen erilaisista konsernirakenteista.

Lainakanta/asukas	2023	2024	2025
Kangasala	3333	3800	3906
Tampere	3347	3624	3874
Nokia	2863	3363	3156
Ylöjärvi	3034	3620	4210
Lempäälä	3709	4722	5398
Pirkkala	3151	3907	3846
Orivesi	2398	2642	2850
Vesilahti	2969	3308	3508

Investoinnit

Vuonna 2025 investoitiin 21,4 M€, ilman Kangasalan Vesi liikelaitoksen yhtiöittämisestä syntyneitä kirjanpidollisia eriä. Investoinnit alittuivat 5,18M€. Investoinneille asetettiin teknisen keskuksen investointien osalta investointikatto vuodelle 2025 22,1M€.

Alla olevassa taulukossa on esitetty vuoden 2025 suurimmat investoinnit.

Suurimmat investoinnit vuonna 2025 M€ ulkoiset

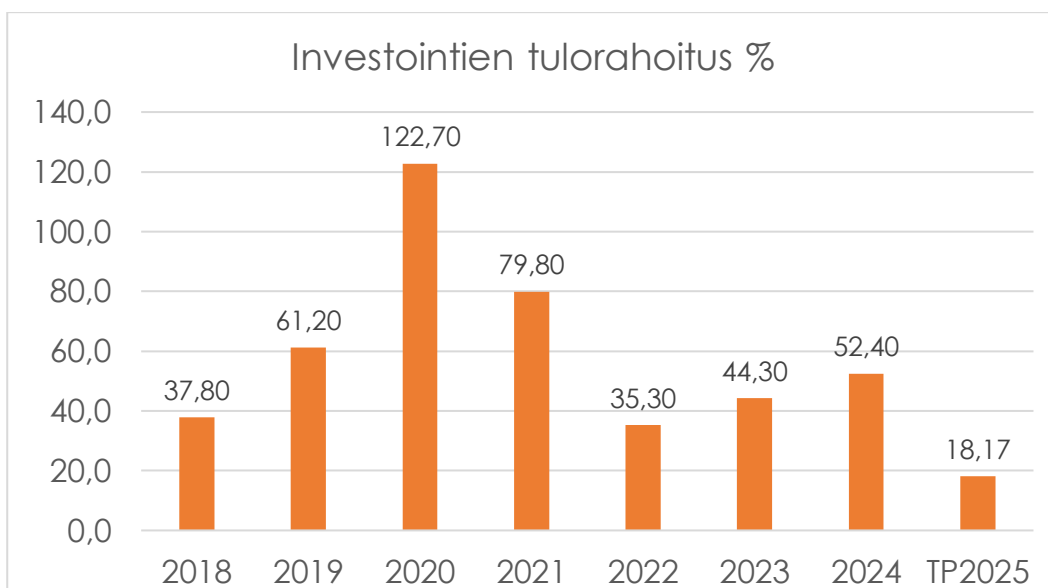
Investointikohde	TP2025 M€
Pikkolan pienten lasten yksikkö	7,2
Lamminrahkan pohjoisosan kadut	3,1
Osakkeiden osto	2,0
Ruutanan uusi koulu	1,7
Liuksialan koulu	1,1
Maa-alueiden uushankinta	1,0
Pikkolan pienten lasten yksikkö kalusto 2025	0,6
Katujen peruskorjaus 2025	0,5
Peruskunnostusmääräraha 2025	0,4
Lemetty	0,4

Merkittävimpiä syitä siihen, että investoinnit eivät toteutuneet suunnitellusti olivat kustannustehokkaampi urakkamuoto mm. Ruutanan ja Pikkolan pienten lasten yksikön toteutuksessa

sekä Lemetyksen alueen ja Kaivannon sairaala-alueen urakoiden keskeytyminen. Myös kaavoihin kohdistuneet valitukset aiheuttivat investointeihin alituksia ja vaikuttivat investointiohjelmaan.

Investointien tulorahoitus

Alla olevassa kaaviossa on kuvattu kaupungin investointien tulorahoitusprosentin kehitystä vuosina 2017–2025. Investointien tulorahoitusprosentti kertoo, kuinka suuri osa tehdyistä investoinneista pystytään rahoittamaan tulorahoituksella ja mikä osuus rahoituksesta jää lainanoton varaan. Yleinen tavoite kuntasektorilla on saavuttaa 100 %:n taso. Kasvukunnissa tulorahoituksen tyypillinen osuus on käytännössä kuitenkin 70–75 %, jolla pyritään varmistamaan velkamäärän kohtuullisuus. Kangasalla vuoden 2025 tulorahoitusprosentti oli 18,17 (52,40 % vuonna 2024), joka jää selkeästi kasvukunnalle määritellystä tavoitteesta. Tulorahoitusprosentti on todellista alhaisempi Kangasalan Vesi -liikelaitoksen yhtiöittämisen vuoksi.

Strategiamittarit

Tarkastuslautakunta arvioi Kangasalan kaupungin taloutta muun muassa alla olevien strategiamittareiden avulla. Strategiamittarit kuvaavat kunnan tulorahoituksen riittävyyttä kattamaan toimintakuluja, poistoja ja arvonalentumisia sekä investointeja, lainakantaa ja kunnallisverotusta. Alla olevassa taulukossa on esitetty mittarit kaupungin tilinpäätöstietoihin perustuen. (Korostetut vuosiluvut kuvaavat sote-uudistuksen jälkeistä aikaa.)

Talousmittari	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vuosikate/poistot, %	248	128	99	119	141	99
Investointien tulorahoitus % (vuosikate/nettoinvestoinnit)	122,7	79,8	35,3	44,3	52,4	18,17
Omavaraisuusaste, % (oma pääoma/koko pääoma)	56,3	59,0	52,4	50,4	48,9	54,7
Kunnan lainakanta, €/asukas	2 262	1 805	2 623	3 333	3 800	3906
Konsernin lainakanta, €/asukas	4 655	4 179	4 948	4 684	5 557	6076
Kunnallisverotuksen tuloveroprosentti	21,0	21,0	21,0	8,36	9,40	9,40

Vuosikate/poistot -mittari kuvaa sitä paljonko vuosikatteesta on jäänyt poistojen jälkeen tuloja rahoittamaan investointeja. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulo-rahoituksen olevan riittävä. Tämä on Kangasalla hyvällä tasolla (99 %).

Investointien tulorahoitus -mittari kuvaa sitä, kuinka paljon investoinneista on rahoitettu tulo-rahoituksella. Yleinen tavoite kuntasektorilla on 100 %, mutta tyypillisesti kasvukunnissa investointien tulorahoitusprosentti asettuu 70–75 % tasolle, jolla pyritään varmistamaan se, että kuntien velkaantuminen pysyy kohtuullisena. Vuonna 2025 tulorahoituksen osuus investoinneista oli 18,17 %, joka on heikentynyt vuoteen 2024 verrattuna ja jää kasvukunnille määritellystä tavoitteesta. Tilanne ei ole todellisuudessa heikentynyt niin merkittävästi, vaan kirjanpidolliset erät Kangasalan Vesi -liikelaitoksen yhtiöittämisen vuoksi vaikuttavat laskelmaan.

Omavaraisuusaste -mittari kuvaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 % tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee suurta velkaantuneisuutta. Kangasalan omavaraisuusaste on ollut 54,7 % vuonna 2025, tarkoittaen kunnassa olevan kohtuullisen suuri velkarasite.

Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimenpiteitä kaupunki tekee omavaraisuusasteen nostamiseksi tavoitetasolle tulevina vuosina?

Kangasalan tilinpäätös oli vuonna 2025 ylijäämäinen 1,2M€. Muutostalousarvioita tehtiin kaksi vuoden 2025 aikana.

Tarkastuslautakunta on havainnut talousarvioprosessin ja talouden seurannan kehittyneen myönteiseen suuntaan.

Talous- ja tuottavuusohjelma

Talous- ja tuottavuusohjelma 2.0 hyväksyttiin 15.1.2024. Talous- ja tuottavuusohjelma 2.0:ssa määritelty käyttötalouden tasapainottamistavoite oli kaupunkitasoisesti 1 miljoonaa vuodelle 2025. Toimenpiteitä on valmisteltu palvelukeskuksissa sekä henkilöstön edustajien kanssa.

Talouden tasapainottamistoimenpiteenä loppuvuoden 2025 aikana **strategisen johdon** osalta toteutetut toimenpiteet **(Tavoite 355 000 € - Toteuma 355 000 €):**

- Mobilia, rakentamisavustuksen lopettaminen vuoteen 2024, **100 000 €**
- Vaalien järjestämiskustannusten pienentäminen, **30 000 €**
- Koulutus-, työhyvinvointi- ja uudelleensijoitusmäärärahojen vähentäminen henkilöstöpalveluissa, **75 000 €**
- Palvelujen ostojen vähentäminen taloushallintopalveluissa, **50 000 €**
- Palvelujen ostojen vähentäminen elinkeinopalveluissa (Business Kangasala Oy), **30 000 €**
- YH-Kotien kaupungille maksaman ja edelleen Taloherttualle ohjaaman osingon madaltaminen, **20 000 €**
- Tuloutettavan osingon korotus: Pirkanmaan Laatusännöinti Oy **20 000 €** (toteutuu vuonna 2026), Herttuan Kiinteistöpalvelu Oy **30 000 €**

Sivistyskeskuksen osalta toteutetut toimenpiteet **(Tavoite 244 000 € - Toteuma 154 000 €):**

Varhaiskasvatus ja esiopetus

- Kotihoidon tuen käyttömenojen pienentäminen **50 000 €**

Perusopetus

- Tuntijaon vähentäminen 3. luokilta, tunne- ja vuorovaikutustaito yksi vuosiviikkotunti pois 1.8.2025 alkaen **36 000 €**
- Rehtoreiden opetusvelvollisuuden korotus 1.8.2025 alkaen **8 000 €**
- Lukion käyttömenojen vähentäminen opintotarjontaa pienentämällä **20 000 €**

Hyvinvointi- ja vapaa-aika palvelut

- Suurtaapahtuma-avustuksen poistaminen **30 000 €**
- Kansalaisopistopalvelujen vähentäminen **10 000 €**
- Varhaiskasvatus- ja/tai esiopetusryhmän vähentäminen (1.8.2025 alkaen **90 000 €**) ei toteutunut. Ryhmien määrää ei voitu vähentää, koska lasten määrä lisäantyi kaupunkiin muuton vuoksi

Teknisen keskuksen osalta tehdyt toimenpiteet (Tavoite 450 000 € - Toteuma 310 000 €):

Yhteispalveluiden palvelualue:

- Koulutusmäärärahojen vähentäminen **3 000 €**

Maankäyttö

- Palvelujen ostojen vähennys Suomen kasvukäytävä -verkostosta eroamisen myötä **10 000 €**
- Uusien asuinalueiden puuston poistaminen suuremmissa erissä sekä alle 5 hehtaarin kiinteistöjen myynti haja-asutusalueilta **26 000 €**

Rakentaminen

- Sähkönkulutuksen vähentäminen ilmanvaihdon käyntiaikoja jaksottamalla, katuvalaistuksen talvikauden korjausten rajoittaminen sekä jätehuollon sopimuksen muutos: palveluiden ja energia-kustannusten säästö yhteensä **54 000 €**
- Tutkimus- ja asiantuntijapalveluiden ostojen vähentäminen: **100 000 €**
- Pentorinteen kiinteistön myynti ja kirjastoauton siirtäminen teknisen varikon autohalliin: ylläpitokustannusten säästö **35 000 €**
- Venepaikkojen taksojen korotus **7 000 €**

Ateria- ja siivouspalvelut

- Sijaisuuksien järjestäminen omilla kiertävillä sijaisilla ja työkohteiden vaihtojen vähentäminen: Henkilöstömenojen vähennys **40 000 €**
- Tuotetaan vain palvelusopimuksen mukaista palvelua: Elintarvikeostojen vähennys **15 000 €**

Ympäristö ja rakennusvalvonta

- Pysäköinninvalvonnan virhemaksun korottaminen 40 eurosta 50 euroon, tulojen lisäys **20 000 €**

4 HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN TYÖ

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) -työ on ollut osa kaupungin strategiaa ja sitä on ohjannut hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma (2022–2025). Sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueelle (Pirha) vuonna 2023 on vaikuttanut kunnan hyvinvoinnin edistämisen rooliin ja tehtäväkenttään. Vuonna 2025 Kangasalan hyvinvointityö oli laaja-alaista, suunnitelmallista ja poikkihallinnollista. Työ loi vahvan perustan uudelle hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmalle sekä kaupungin pitkäjänteiselle kehittämiselle asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kangasalan kaupungin lakisääteinen hyvinvointityön vuosiraportti 2025 kokoaa yhteen kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön keskeiset tavoitteet, toimenpiteet ja tulokset. Vuoden aikana hyvinvointityön poikkihallinnollinen rakenne vakiintui, yhteistyö Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) sekä järjestöjen kanssa syveni. Hyvinvoinnin edistäminen integroitui entistä vahvemmin kaikkien toimialojen arkeen.

4.1 Hyvinvointityön johtaminen ja kaupungin hyvinvointikäsitys

HYTE-työtä on toteutettu poikkihallinnollisesti, ja siinä on ollut mukana kaupungin eri toimialat sekä sidosryhmät. Hyvinvoinnin johtoryhmä ja ohjausryhmä ovat vastanneet toiminnan suuntaamisesta. Hyvinvointityöryhmät ovat keskittyneet esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointiin, kestävään liikkumiseen ja kaupunkilaisten osallisuuden lisäämiseen. Kangasalla toimii nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto. Vaikuttamistoimielimet ottavat kantaa edustamansa väestöryhmien kannalta kaupungin palveluihin ja erilaisiin suunnitelmiin. Jokaisesta vaikuttamistoimielimestä on edustus yhdessä hyvinvointityön poikkihallinnollisessa ryhmässä. Osallisuuskoordinaattori edistää Kangasalla osallisuuden toteutumista kaupunkitasoisesti ja poikkihallinnollisesti sekä vastaa järjestöyhteistyöstä.

Vuonna 2025 laadittiin Kangasalan oma hyvinvointikäsitys, joka pohjautuu Stiglitzin malliin ja jäsentää hyvinvointia laaja-alaisesti terveyden, osallistamisen, oppimisen, elinympäristön, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Hyvinvoinnin edistäminen nähdään koko kaupungin yhteisenä tehtävänä, jota toteutetaan kaupungin johtoryhmän ja poikkihallinnollisten teemaryhmien ohjaamana. Hyvinvointikäsityksen tavoitteena on vahvistaa yksilön mahdollisuuksia huolehtia omasta hyvinvoinnistaan sekä kehittää olosuhteita, jotka tukevat hyvää elämää.

Hyvinvointityön rakenne

4.2 Keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet 2025

Tavoite: Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen

Painopisteinä olivat vanhemmuuden tukeminen kaikissa perhepalveluissa, yhteisöllisyyden vahvistaminen, liikunnallisen elämäntavan edistäminen sekä osallisuuden lisääminen. Kaupunki liittyi Unicefin Lapsiystävällinen kunta -malliin ja alle 30-vuotiaiden nuorten lakisäätien Ohjaamo-toiminta käynnistyi. Lasten ja nuorten näkemysten parempaan huomiointiin on panostettu. Kouluissa kehitettiin liikennekasvatusta sekä kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteydessä.

Tavoite: Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen

Toiminta kohdistui yksinäisyyden ehkäisyyn, mielenterveysosaamisen vahvistamiseen perustason palveluissa ja kulttuuri- sekä luontohyvinvoinnin hyödyntämiseen. Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa toteutettiin mm. kiusaamisen ehkäisyä, hyvinvointitaitojen opetusta ja yhteistyötä Mieli ry:n ja Ehyt ry:n kanssa. Nuorisopalvelut tarjosivat nuorille turvallisia kohtaamispaikkoja ja tapahtumia.

Tavoite: Arjen hyvinvoinnin tukeminen

Arjen sujuvuutta ja terveellisiä elintapoja edistettiin liikuntaneuvonnalla, ravitsemussuunnitelmien toteuttamisella, kestävän liikkumisen ohjelmalla sekä verkkopalveluiden kehittämällä. Kaupunkilaisia kannustettiin liikkumaan ja hyödyntämään lähiluontoa ja liikuntapaikkoja. Lisäksi arjen ympäristöjä kehitettiin mm. kävelyn ja pyöräilyn kannalta.

Tavoite: Turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön rakentaminen

Kaupunki panosti laadukkaaseen asuinympäristön rakentamiseen, erityisesti Lamminrahkan alueeseen, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, koulumatkojen turvallisuuteen sekä ympäristö- ja taideohjelman toimeenpanoon. Tapahtumallisuuden ja saavutettavien palvelujen kautta vahvistettiin osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Kaupungin konserniyhtiöistä Kangasalan Jäähalli, Uimahalli Kuohu ja Kangasala-talo ovat omalta osaltaan edistäneet monipuolisesti hyvinvoinnin ja terveyden myönteistä kehitystä kaupungissamme liikunta- ja kulttuuritarjonnan kautta.

4.3 Tulokset ja tilannekuva

Useissa indikaattoreissa on nähtävissä myönteistä kehitystä, kuten liikenneturvallisuuden parantamista ja osallisuuden lisääntymistä. Myös muut turvallisuusindikaattorit ovat kehittyneet positiivisesti. Lasten ja nuorten harrastaminen on laajaa, mutta elintavoissa ja mielen hyvinvoinnissa on edelleen parantamisen varaa.

Kangasalan HYTE-kerroin oli 68 vuonna 2025 (66 vuonna 2024 ja 69 vuonna 2023) ja siihen perustuva valtionosuuden lisäosa kasvoi 711 000 euroon (679 100 € vuonna 2024 ja 641 000 € vuonna 2023).

Kuntien terveyden edistämiseksi mittaa TEAviisari asetui Kangasalan osalta koko maan keskitasolle (72). Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja kulttuurin osalta lukema oli koko maan keskiarvoa parempi. Liikunnan osa-alue jäi huomattavasti maan keskiarvoa alemmaksi.

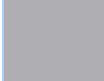
4.4 Kehittämiskohteet ja suositukset

Kangasalan laajan hyvinvointikertomuksen sekä HYTE-indikaattoreiden osalta nousivat seuraavat kehittämiskohteet ja suositukset arviointikertomukseen. Mielen terveyden tukemisen osalta on selkeä tarve vahvistaa matalan kynnyksen mielen terveyspalveluja. Nuorten elintavoissa on tapahtunut heikentymistä liikunnan, fyysisen toimintakyvyn, kouluruokailun ja levon osalta.

Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimenpiteitä kaupunki tekee nuorten elintapojen parantamiseksi?

5 TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

Valtuusto asetti vuoden 2025 talousarviossa tavoitteita kaupungin palvelukeskuksille ja muille toimijoille. Tässä luvussa esitetään tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta. Arvio tavoitteiden toteutumisesta esitetään toimijakohtaisen jaottelun mukaisesti erillisissä taulukoissa. Tarkastuslautakunnan arvioinnissa tavoitteiden toteutumisesta käytetään seuraavia värejä:

Tavoite toteutui	
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	
Tavoitetta ei arvioitu: Esim. mittaustulokset valmistuvat myöhemmin, tai tavoite tai sen toteutumisesta raportointi on epäselvä.	

Palvelukeskukset asettavat kaupunkistrategian mukaiset tavoitteet kyseiselle vuodelle, jotka lautakunta hyväksyy. Peruseriaate on, että asetettujen tavoitteiden saavuttamisen aste on oltava seurattavissa ja arvioitavissa. Jos tavoite ei ole mitattavissa, sitä ei voi seurata, jolloin sen ohjausvaikutus toimintaan on kyseenalainen.

Seuraavissa alaluvuissa esitetään tarkastuslautakunnan arviot yksittäisten tavoitteiden toteutumisesta em. värein ja nostaa esiin olennaisimmiksi tai muutoin tarpeelliseksi katsomiansa asioita.

5.1 Strateginen johto

Strategiselle johdolle asetettiin vuodelle 2025 yhteensä viisi strategista tavoitetta:

STRATEGISET TAVOITTEET 2025

Kaupungin yhteiset strategiset tavoitteet:

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 9. Tuottava ja tehokas Kangasala

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa
2. Hiilineutraali ja kestävä kehitys Kangasala
6. Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö
7. Osallistava ja palveleva, sujuvan arjen Kangasala
9. Tuottava ja tehokas kaupunkikonserni

Strategisista tavoitteista on johdettu seuraavat toiminnalliset tavoitteet, joiden toteumia tarkastuslautakunta on arvioinut seuraavasti:

Toiminnalliset tavoitteet vuonna 2025

Numero	Toiminnallinen tavoite	
1.1	Kehitämme valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä alueita yritystoiminnan tarpeisiin <ul style="list-style-type: none"> • Lamminrahka • Saarenmaa • Tarastenjärvi 	
1.7	Turvaamme te-palveluiden jatkuvuuden Kangasalla lähipalveluna yhteistyössä vastuukuntana Tampereen kanssa	
1.8	Autamme alueen yrityksiä uuden työvoiman löytämisessä	
1.9	Edistämme työttömien pääsyä työhön tai muuhun ensisijaisempaan palveluun yhteistyöllä työllisyysalueen, työnantajien, oppilaitosten, hyvinvointialueen, Kelan ja työttömien kesken	
2.1	Kasvamme kestävästi, hiilineutraaliutta edistäen	
2.3	Ehkäisemme ilmastonmuutosta kulikutapamuotoihin vaikuttaen ja kestävästä liikkumisesta edistäen	
6.1	Ylläpidämme ja vahvistamme kaupungin hyvää imagoa työnantajan työvoimasta kilpailtaessa	
6.3	Kehitämme johtamista ja esihenkilötyötä	
6.5	Panostamme työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työyhteistaitoihin	

6.6	Kannustamme henkilöstöä työn ja toimintatapojen aktiiviseen kehittämiseen	
7.1	Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme	
7.2	Kuulemme palautteen ja kehitämme asiakaskokemusta	
7.6	Lisäämme sähköisiä palveluita kaupunkilaisille	
9.1	Pidämme tulot ja menot pysyvästi tasapainossa	
9.4	Kehitämme kaupunkikonsernia jatkuvan parantamisen periaatteella	
9.5	Kaikella omistuksella on oltava tarkoitus ja tavoite	
9.7	Huolehdimme edunvalvonnasta kattavasti	

Kehitämme valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä alueita yritystoiminnan tarpeisiin

Kaavoitus on edennyt suunnitellusti Saarenmaan ja Ruutanen yleiskaava-alueilla. Useita yritysalueiden asemakaavoja oli myös vireillä. Lisäksi tehtiin ohjaavaa yhteistyötä yrityksiä ja Tarastenjärven aluetta operoivan yrityksen välillä. Lisäksi useita asemakaavoja yritysalueiden edistämiseksi on vireillä.

Turvaamme te-palveluiden jatkuvuuden Kangasalla lähipalveluna yhteistyössä vastuukuntana Tampeleen kanssa

Kaupunki on ollut aktiivinen osapuoli työllisyysalueen sopijakuntien kokouksissa. Omistaja-ohjausta osaltaan varmistava kuntakohtainen koordinaatioryhmä aloitti toimintansa. Ryhmässä on edustus Kangasalan kaupungin keskeisiltä toimialoilta. Työllisyys- ja elinkeinopalvelut olivat käytössä läpi toimintavuoden ilman palvelukatkoja.

Autamme alueen yrityksiä uuden työvoiman löytämisessä

Business Kangasala yhteistyössä kaupungin työelämä- ja kotoutumispalvelun kanssa kiersivät paikallisia yrityksiä ja välittivät näistä löytyneet työvoimatarpeet te-palveluiden asiantuntijoille työnvälityksen mahdollistamiseksi. Paikanpäälle tehdyissä yrityskäynneissä ei kuitenkaan päästy tavoitteeksi asetettuihin määriin (50 yrityskäyntiä, joista 50% paikallisia).

Kangasalan työttömyysprosentti oli joulukuussa 10,6 %. Työttömien määrä nousi vuoden takaisesta 1,1 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä lisääntyi 166 henkilöllä, sekä avoimien työpaikkojen määrä väheni 55 kpl edellisvuoteen verrattuna. Työttömyydestä aiheutuneet passiivimaksut olivat vuonna 2025 yhteensä 3 238 368 €.

Aktivointiaste pieneni 6,3 % edellisvuoteen verrattuna ollen 17,2 % lokakuussa 2025 (vrt. 23,5 % lokakuussa 2024). Kangasalla jätettiin starttirahakemuksia vuonna 2025 yhteensä 69 kpl. Työhaun aloitti yhteensä 3352 henkilöä (1838 henkilöä vuonna 2024). Työllisyys-, kotoutumis-, aktiivointi- ja monialaisia suunnitelmia tehtiin yhteensä 10 289 kpl (5538 kpl vuonna 2024).

Nuorten 17-24 -vuotiaiden työttömien ja koulutuksen sekä varusmiespalveluksen tai siivertäjäpalveluksen ulkopuolella olevien määrä on huolestuttavan suuri.

Tarkastuslautakunta kysyy, mitkä ovat toimenpiteet syrjäytyneille ja syrjäytymisriskissä oleville nuorille?

Edistämme työttömien pääsyä työhön tai muuhun ensisijaisempaan palveluun yhteistyöllä työllisyysalueen, työnantajien, oppilaitosten, hyvinvointialueen, Kelan ja työttömien kesken

Työttömiä ohjattiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa heille soveltuviin hyvinvointia tai työllistymistä edistäviin palveluihin. Kangasalla on tuettu yrityksiä osaavan työvoiman saamisessa ja yhteistyö Business Kangasala Oy:n, paikallisten yritysten sekä Tredun kanssa on jatkunut. Yritysyhteistyö on tuottanut tulosta ja työllisyyspalveluiden yritysasiakkaita on saatu palveltua hyvin. Kohdennetut työnantajakäynnit koettiin hyväksi keinoksi rakentaa työsuhteita. Monitahoinen yhteistyö löytänyt toimintamallin Kangasalla, joka todettu toimivaksi.

Kasvamme kestävästi, hiilineutraaliutta edistäen

Kaupunki aloitti Kiertotalous Pirkanmaan kanssa Green deal- sitoumuksen valmistelun. Vuoden 2025 talousarviolainan tarjouspyynnössä huomioitiin kestävän kehityksen kriteerit.

Tarkastuslautakunta suosittaa tarkistamaan, voisivatko vihreän siirtymän kriteerit olla tulevaisuudessa kunnianhimoisemmat.

Ehkäisemme ilmastomuutosta kulkutapamuotoihin vaikuttaen ja kestävää liikkumista edistäen

Asetimme joukkoliikenteen palvelutasotavoitteet vuoteen 2030 asti. Kaupunki priorisoi nauhataajaman liikennöintiä (1 307 865 nousuja).

Ylläpidämme ja vahvistamme kaupungin hyvää imagoa työnantajana työvoimasta kilpailtaessa

Kangasalla kehitettiin vuonna 2025 palkkausjärjestelmiä valtakunnallisten linjausten mukaan ja otettiin käyttöön tasopalkkajärjestelmän KVTES- ja OVTESin G-liitteen alueella (Varhaiskasvatus). Panostettiin rekrytointimarkkinointiin ja työnäkyvyyteen sekä työnantajamielikuvan vahvistamiseen monipuolisin keinoin. Kangasalla jatkettiin kehittämistä vuoden 2025 aikana pitkäjänteistä työtä Kangasalan työnantajaimagon parantamiseksi ja henkilöstön saatavuuden edistämiseksi. Työnantajamielikuvaa vahvistettiin hyödyntämällä työntekijöiden kokemuksia, tuomalla esiin hyvinvointitoimintaa sekä korostamalla Hyvän mielen työpaikka -tunnustusta, joka myönnettiin jo neljättä kertaa. Lisäksi rekrytointia ja näkyvyyttä mediassa kehitettiin monikanavaisesti. Henkilöstöpalveluissa syntyi talousarvioon verrattuna säästöjä työympäristöön, työpaikkaruokailuun, työhyvinvointitoimintaan ja koulutusmäärärahoihin liittyvissä menoissa.

Kehitämme johtamista ja esihenkilötyötä

Kangasalla on panostettu johtamiseen ja esihenkilötyön tukemiseen vuonna 2023 aloitetun Onnistumme yhdessä -koulutuskokonaisuuden avulla, joka tukee kaupunkistrategian toteutusta, johtamista ja esihenkilötyötä. Käyttöön otettiin uusien esihenkilöiden perehdytyskoulutuksen verkko-koulutus.

Panostamme työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työyhteisötaitoihin

Useamman vuoden jatkunut Hyvinvoiva ja aktiivinen Kangasala -hanke on jatkunut edelleen. Työterveyspalvelujen osalta uusi sopimuskausi alkoi Pihlajalinnan kanssa 1.1.2025 alkaen. Työkykyjohtamista on korostettu sairauspoissaolojen vähentämiseksi, jotta työkykyprosesseja voidaan tehostaa. Lisätietoja työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen liittyvistä teemoista löytyy henkilöstökertomuksesta.

Kannustamme henkilöstöä työn ja toimintatapojen aktiiviseen kehittämiseen

Kangasalla on otettu käyttöön Copilot-tekoälyavustaja, jota käytetään kokousavustajana, tiedonhankinnassa sekä erilaisten tekstien valmistelussa. Henkilöstöä on kannustettu kehittämään toimintaa, esimerkiksi työpisteiden aloitelaatikoilla. Vuoden 2025 aikana Kangasala on saanut vuoden innostavimman kunnan palkinnon KT Kunta- ja hyvinvointialueyönantajien ja pääsopija-järjestöjen Tärkeissä töissä-kampanjassa.

Kerromme aktiivisesti ja avoimesti toiminnastamme

Kangasalla toteutettiin kuukausittaista tilannekatsausta raporttina ja digiversiona eri sosiaalisen median alustoilla kuntalaisille, sekä lisäksi henkilöstölle ja luottamushenkilöille tiedolla johtamisen tueksi. Kaupunki-info Kangasalan Prismalla sijaitsevassa liike-tilassa palveli asiakkaita myös iltaisin ja viikonloppuisin. Kaupunki-infossa järjestettiin erilaisia teema- ja pop-up -tapahtumia yhteensä 52.

Kuulemme palautteen ja kehitämme asiakaskokemusta

Toteutettiin kotisivu-uudistus, jonka yhteydessä kaupunki siirtyi yhteen palautejärjestelmään.

Lisäämme sähköisiä palveluita kaupunkilaisille

Kaupungin uuden ulkoasun verkkosivut julkaistiin. Verkkosivuilla on panostettu käyttäjäystävällisyyteen ja tiedon saavutettavuuteen.

Pidämme tulot ja menot pysyvästi tasapainossa

Valtionosuusrahoituksen laskentaperusteita on käyty lävitse talouspalveluissa sekä tehty vertailua keskeisistä eroista verrokkikuntiin.

Kehitämme kaupunkikonsernia jatkuvan parantamisen periaatteella

Konserniohje päivitettiin ja hyväksyttiin valtuustossa. Kangasalan Vesi Oy on tuottanut talousraportointiin tarvittavat tiedot konserniyhtiöiden yhteisten käytäntöjen mukaan.

Kaikella omistuksella on oltava tarkoitus ja tavoite

Valtuusto päätti perustaa hyvinvointialueisiin liittyvän lainsäädännön mukaisesti 15.9.2025 Kangasalan Oksakiinteistöt Oy ja omaisuudesta tehtiin apporttisiirto suunnitellusti. Valmistauduttiin hankintalainsäädännön mahdollisista muutoksista johtuviin in house -asemaan kohdistuviin vaikutuksiin. Kangasalan kaupunki omistaa lukuisia tytäryhtiöitä, joiden toimintaa se ohjaa mm. konserni- ja omistajaohjeen avulla. Vuoden 2025 aikana Kangasalan Vesi Oy:n aloitti uutena tytäryhtiönä toimintansa.

Huolehdimme edunvalvonnasta kattavasti

Aktiivinen yhteydenpito ja työskentely mm. Nysse- ja Ratikkahankkeiden kanssa, hyvinvointiyhteistyö Pirhan kanssa, sekä edunvalvonta ylikunnallisissa yhtiöissä. Kangasalan kaupunki osallistui edunvalvontasuunnitelman mukaisesti keskeisimpiin edunvalvonnallisiin toimenpiteisiin, esimerkiksi valtatie 9:n edistämiseen ja rahoitusaseman turvaamiseen.

5.2 Sivistyskeskus

Sivistyskeskukselle asetettiin vuodelle 2025 yhteensä neljä strategista tavoitetta

STRATEGISET TAVOITTEET 2025

Kaupungin yhteiset strategiset tavoitteet:

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 9. Tuottava ja tehokas Kangasala

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa
3. Hyvinvoivat ja terveet kaupunkilaiset
6. Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö
9. Tuottava ja tehokas kaupunkikonserni

Strategisista tavoitteista on johdettu seuraavat toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumia tarkastuslautakunta on arvioinut seuraavasti:

Toiminnalliset tavoitteet

Numero	Toiminnallinen tavoite
1.9	Edistämme työllisyyttä yritysten, oppilaitosten ja työnhakijoiden yhteistyöllä
3.5	Ehkäisemme syrjäytymistä ja yksinäisyyttä lieveilmiöineen
6.6	Kannustamme henkilöstöä työn ja toimintatapojen aktiiviseen kehittämiseen
9.1	Pidämme tulot ja menot pysyvästi tasapainossa

Edistämme työllisyyttä yritysten, oppilaitosten ja työnhakijoiden yhteistyöllä

Vuonna 2025 toteutui varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluissa 131 opiskelijoiden harjoittelujaksoa. Opiskelijoita oli 11 eri oppilaitoksessa. Lukio ja Tredu järjesti yhteisen Rekrytorin tammikuussa 2025. Mukana Rekrytorilla oli 17 yritystä sekä poliisi ja pelastuslaitos. Kaikki lukiolaiset ja muualla kuin työssäopissa olevat ammattikoululaiset osallistuivat siihen. Opetus- ja koulutuspalvelut ovat sopineet 30 yrityksen kanssa alkavasta yhteistyöstä. Lisäksi peruskoulun yrittäjyyskasvatusyhteistyössä on mukana noin 20 yritystä. Kaikki 6-luokkalaiset kävivät tutustumassa johonkin yritykseen. Hyte-tiimissä oli 1 harjoittelija 2kk sekä kirjastopalveluissa 2 yliopistoharjoittelijaa kesäkauden.

Tavoite on toteutunut tarkastuslautakunnan arvion mukaan hyvin, sillä yhteistyö yritysten kanssa on laajentunut ja vakiintunut opetus- ja koulutuspalvelujen kanssa.

Ehkäisemme syrjäytymistä ja yksinäisyyttä lieveilmiöineen

Lapsiystävällinen kunta -suunnitelman mukaisia koulutuksia toteutettiin kaikissa varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä (21/21) keväällä 2025. Syksyllä 2025 varhaiskasvatus- ja esiopetuspalveluista osallistui 211 työntekijää Pirhan Väkipallan ehkäisy ja tunnistaminen, puheeksi otto – koulutukseen. Jokaisessa opetus- ja koulutuspalveluyksikössä on järjestetty koulutuksia oppimisen tuen muutoksista. Lisäksi henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua mm. Osakkeen ja OPH:n järjestämiin koulutuksiin. Kaikissa yksiköissä osallistuttiin Lapsen oikeudet –koulutuskokonaisuuteen.

Osana kaupungin osallisuus- ja järjestöyhteistyötä järjestettiin Kulttuuri- ja hyvinvointitori 4/2025, jossa on ollut 1100 kävijää ja n. 60 näytteilleasettajaa. Muita matalan kynnyksen tapahtumia mm. Taidenäyttelyt 12 kpl (20745), kesän avaus (320), Lasten löytöretkiviikko (2330), Harjufest (2200) ja Omppurock yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa (1600). Kirjastojen tapahtumia ja tilaisuuksia 160 kpl (4225).

Tavoite on toteutunut tarkastuslautakunnan arvion mukaan hyvin. Koulutuksia on toteutettu ja tarjottu kaikissa varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä tukemaan henkilöstön ammattitaitoa. Kaikissa yksiköissä toteutettiin "Lapsiystävällinen -kunta" -koulutuksia, jota mainintaa Kangasalan kaupunki tavoittelee. Kaupungin osallisuus- ja järjestöyhteistyön osana on järjestetty useita matalan kynnyksen tapahtumia ehkäisemään syrjäytymistä ja lisäämään yhteisöllisyyttä.

Kannustamme henkilöstöä työn ja toimintatapojen aktiiviseen kehittämiseen

Kaikissa varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä on aloitelaatikat. Henkilöstöä kannustettiin aloitteiden tekemiseen. Vuoden aikana on myönnetty yhteensä 108 pikapalkkiota työn ja toimintatapojen kehittämisestä. Opetussuunnitelma on päivitetty (lautakunnan päätös 27.5.). Opetushenkilöstöä on koulutettu 100 %:sti lakimuutoksiin sekä opetussuunnitelmamuutoksiin. Koko hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden henkilöstö suoritti Lapsiystävällinen kunta –suunnitelman mukaisen Lapsen oikeudet –koulutuksen. Lisäksi "Väkipallan tunnistaminen, puheeksi ottaminen ja ehkäisy" -koulutukseen osallistuivat kaikki nuoriso-ohjaajat.

Tavoite on toteutunut erinomaisesti varhaiskasvatuksessa, jossa henkilöstö on osallistunut kehittämistyöhön laadunarvioinnin ja yksikkökohtaisten kehittämissuunnitelmien kautta. Tämänkaltaisia käytäntöjä voisi hyödyntää laajemminkin sivistyspalveluissa, kuten koulutus- ja nuorisotyössä.

Pidämme tulot ja menot pysyvästi tasapainossa

Varhaiskasvatuspalveluja keskitettiin loma-aikoina. Päiväkotien ja koulujen rakentamisen suunnitteluohje valmistui ja viimeistelyt jatkuivat vuoden 2026 alussa. Vapaa-aika- ja liikuntatilojen osalta sovelletaan edellä mainittua suunnitteluohjetta.

Tavoite on toteutunut hyvin, sillä palveluverkkoa on sopeutettu väestökehityksen mukaisesti ja suunnittelua on tehty ennakoivasti. Edelleen olisi tärkeää seurata palveluverkkoratkaisujen vaikutuksia asiakastyytyvyyteen ja palvelujen saavutettavuuteen. Tuen tarpeet ovat lisääntyneet, mikä on tärkeää ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

5.3 Tekninen keskus

Tekniselle keskukselle asetettiin vuodelle 2025 yhteensä neljä strategista tavoitetta.

STRATEGISET TAVOITTEET 2025

Kaupungin yhteiset strategiset tavoitteet:

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa ja 9. Tuottava ja tehokas Kangasala

1. Elinvoiman edellytykset kunnossa
2. Hiilineutraali ja kestävä tulevaisuuden kaupunki
6. Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö
9. Tuottava ja tehokas kaupunkikonserni

Strategisista tavoitteista on johdettu seuraavat toiminnalliset tavoitteet, joiden toteumia tarkastuslautakunta on arvioinut seuraavasti:

Numero	Toiminnallinen tavoite	
1.1	Kehitämme valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä alueita yritystoiminnan tarpeisiin - Lamminrahka, Saarenmaa, Tarastenjärvi	
2.1	Kasvamme kestävästi, hiilineutraaliutta edistäen	
2.3	Ehkäisemme ilmastonmuutosta kulkutapamuotoihin vaikuttaen, kestävää liikkumista edistäen <ul style="list-style-type: none"> Edistämme tiheää joukko- ja liityntäliikennettä: kuuma nauhataajama Parannamme kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia 	
6.5	Panostamme työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työyhteisötaitoihin	
9.3	Mitoitamme palvelutuotantomme ja -verkkomme ennakoivasti	

Informatiiviset tunnusluvut	2022	2023	2024	MTA2025	TP2025
Maanhankinta, ha	67	60	60	40	51
Tonttien luovutus, kpl	53	37	37	40	36
Valmistuneita asuntoja, kpl	379	528	527	380	191
Investointirahat milj. €			30,30	22,1	17,26

Yllä olevassa taulukossa on otos Teknisen keskuksen informatiivisista tunnusluvuista vuodelta 2025. Tunnusluvuista on havaittavissa, että muutostalousarviossa esitetty arvio maanhankinnasta on ylittynyt, mutta tonttien luovutus on jäänyt hieman tavoitteesta. Valmistuneita asuntoja oli vain 50 % tavoitteesta. Se kertoo talouden matalasuhdanteesta ja rakennusalan tilanteesta.

Kehitämme valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä alueita yritystoiminnan tarpeisiin - Lamminrahka, Saarenmaa, Tarastenjärvi

Vetovoimainen Kangasala jatkoi kasvuaan ja palvelujen tarjonnalla vastattiin niiden lisääntyneeseen kysyntään. Kaupungin suuria infrahankkeita vietiin pitkäjänteisesti eteenpäin. Saarenmaan osayleiskaava laitettiin uudelleen nähtäville. Uutta maata hankittiin noin 45 hehtaaria Saarenmaan alueella.

Kasvamme kestävästi, hiilineutraaliutta edistäen

Uusia luonnonsuojelualueita oli valmistelussa 6 kappaletta, joiden yhteispinta-ala on 20 hehtaaria. Kaupungille laadittiin luonnon monimuotoisuusohjelma (Lumo) vuosille 2025–2030. Kangasala on HINKU-kunta, jonka tavoitteena on hiilineutraalius 2030 vuoteen mennessä.

Ehkäisemme ilmastonmuutosta kulkutapamuotoihin vaikuttaen, kestävää liikkumista edistäen

- **Edistämme tiheää joukko- ja liityntäliikennettä: kuuma nauhataajama**
- **Parannamme kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia**

Kävelyn ja pyöräilyn verkostoa laajennettiin sekä seudullisen jalankulku ja pyöräilyn pääreitit katu- ja rakennussuunnitelma valmistuivat.

Panostamme työhyvinvointiin, työssä jaksamiseen ja työyhteisötaitoihin

Teknisen keskuksen henkilöstö on osallistunut ammatillisen osaamisen koulutuksiin. Lisäksi työntekijät ovat osallistuneet kaupungin järjestämiin työhyvinvointikoulutuksiin. Sairauspoissaoloprosentti on pysynyt edellisvuoden tasolla teknisessä keskuksessa (5,9).

Mitoitamme palvelutuotantomme ja -verkkomme ennakoivasti

Teknisen keskuksen vuosi oli työntäyteinen, palvelualueiden laajuuden takia. Talous- ja tuottavuus ohjelma 2.0 ohjasi pitkälti teknisen keskuksen taloutta, investointeja ja toimintaa. Tekninen keskus onnistui taloudellisissa, sekä kehityshankkeissaan päättyneellä tilikaudella hyvin. Teknisen keskuksen toimintatuotot ylittivät talousarvion 265 000 eurolla. Tämän lisäksi maavuokratulot olivat yli ennusteen 350 000 euroa. Ruokahävikin määrä oli ennätyksellisen vähäinen aktiivisen ruuan menekin ja valmistuksen jaksottamisen ansioista. Elintarvikekustannukset alenivat 230 000 euroa talousarvioon nähden.

Rakentamisen lupatulot olivat 157 000 euroa vähemmän kuin arvioitu. Toimintakulut alittuivat 2 miljoonalla eurolla budjetoidusta. Tuottavuusohjelman investointimäärärahoja laskettiin 9,3 miljoonalla eurolla sen ollessa 22,1 miljoonaa euroa vuonna 2025. Suunniteltujen investointien osalta jäätii tavoitteesta 4,8 M€. Useat ulkopuoliset tekijät kuten Ruutanen ja Pikkolan hyvin onnistuneet toteutusmuodot, Lemetyn urakan keskeytyminen, sekä keskustan Keskon rakennuslupaa koskeva valitus vaikuttivat tähän summaan.

Päivitetty rakennusjärjestys tuli voimaan 2025 alusta alkaen vapauttaen pienemmät rakennushankkeet lupavelvollisuudesta. Tämä siirsi teknisen keskuksen painopisteen jälkivalvonta- painotteiseksi pienten rakennushankkeitten osalta.

Lautakunta huomauttaa, että investointeihin varatut määrärahat ovat vuosikohtaisia ja pitää hyväksyttävä valtuustossa. Tehokkaan toiminnan kannalta tulisi pyrkiä käyttämään annetut määrärahat täysimääräisesti. Suurten hankkeiden siirtyessä eteenpäin myös pienemmät suunnitellut hankkeet ovat vaarassa viivästyä, mikäli suurempiin hankkeisiin suunniteltuja määrärahoja jätetään käyttämättä, eikä siirretä muihin suunnitelmissa oleviin hankkeisiin.

Tarkastuslautakunta kysyy miksi investointilistalta ei nostettu muita hankkeita toteutukseen, suurien investointien lykkääntyessä?

6 KAUPUNKIKONSERNIYHTIÖILLE ASETETUT TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Kaupunkikonserniyhtiöille asetettiin kaksi yhteistä strategista tavoitetta:

- Edistämme työllisyyttä yritysten, oppilaitosten ja työnhakijoiden yhteistyöllä.
- Kehitämme kaupunkikonsernia jatkuvan parantamisen periaatteella

Kaupungin yhtiöille asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat haastattelujen perusteella hyvin.

Vuonna 2025 Kangasalan yritystoiminnan keskiössä on ollut uusien alueiden (Saarenmaa, Lamminrahka, Tarastenjärvi) elinkeinoelämän edistäminen, sekä Timanttikorttelin valmistuminen vuoteen 2026 mennessä. Uuden jätevesien johtamissopimuksen myötä jätevesien johtaminen Tampereen Sulkavuoreen alkoi loppuvuodesta 2025. Business Kangasala Oy järjesti Kangasalla ensimmäisen Business- ja startup -päivän.

Vuosi 2025 oli yhtiöille kokonaisuudessaan tasapainoinen talouden näkökulmasta, huolimatta kaupungin talous- ja tuottavuusohjelman asettamista vaatimuksista. Kangasala Uimahalli Oy:n asiakasmäärä säilyi lähes ennallaan (208 060 asiakaskäyntiä). Kangasalan Parkki Oy:n pysäköinnit lisääntyivät tilikauden aikana 5,7 %. Kangasala-Talo Oy:n liikevaihto lisääntyi 17,4 % tilikauden aikana.

Vuonna 2025 jatkuneista tiukoista talousvaatimuksista ja yleisestä kustannustason noususta huolimatta hintojen korotukset pysyivät yhtiöillä pääosin maltillisina. Kangasalan Lämpö Oy nosti hintoja 3,5 %. Kangasalan Uimahalli Oy nosti ainoastaan liikuntapalveluiden hintoja arvonlisäveron muutoksen verran. 1.1.2025 yhtiötetyn Kangasalan Vesi Oy:n maksujen nousun kokonaisvaikutus puolestaan oli asiakkaille keskimäärin 11 %.

7 HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT HAVAINNOT

Tässä luvussa käsitellään Kangasalan kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa ja henkilöstön kehitystä vuodelta 2025. Kangasalan kaupunki laatii vuosittain kattavan henkilöstökertomuksen, jossa kuvataan keskeiset henkilöstön kehittämiseksi tehdyt toimenpiteet sekä esitetään seurattavien avainindikaattoreiden avulla mm. henkilöstörakenteeseen, työvoimakustannuksiin, osaamisen kehittämiseen sekä työhyvinvointiin ja työviihtyvyyteen liittyvää kehitystä. Henkilöstöä koskevassa arviointiluvussa on hyödynnetty aineistona mainitun henkilöstöraportin tuottamien indikaattoreiden lisäksi tarkastuslautakunnan tekemien haastattelujen havaintoja sekä hyödynnetty yleisiä kunta-alan työntekijöitä koskevia selvityksiä vertailunäkökulman tuottamiseksi.

7.1 Henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstörakenne

Kangasalan kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2025 oli 1276. Vakituisten palvelussuhteiden määrä oli 1115 henkilöä (87,4 % koko henkilöstöstä), joka on noussut 28 henkilöllä (3,7 %). Sijaisten määrä on laskenut 42 henkilöllä (3,1 %). Henkilöstön keski-ikä vuonna 2025 oli 46,7 vuotta (naiset 46,5 vuotta, miehet 47,8 vuotta). Vakituisten työntekijöiden keski-ikä oli 46,9 vuotta (naiset 46,6 vuotta, miehet 48,2 vuotta). Henkilöstön määrään ja rakenteeseen vuonna 2025 vaikutti Kangasalan veden yhtiöittäminen sekä työllisyyspalveluiden siirtyminen liikkeenluovutuksella Tampereen seudun työllisyysalueelle.

7.2 Työkyky ja -hyvinvointi

Sairauspoissaoloprosentti oli vuonna 2025 4,75 % (vuonna 2024 vastaava luku oli 5,43 %). Sairauspoissaoloprosentti on jatkanut laskuaan vuodesta 2023 lähtien, tämän eteen tehtiin paljon toimenpiteitä mm. aktiivisen tuen toimintamallilla ja mukautetun työn toimintamallilla. Yleisimmät sairauspoissaolojen syyt olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä hengityselinten sairaudet. Mielen-terveysyistä johtuvat poissaolot laskivat vuonna 2025 6,4 % verraten vuoteen 2024. Työterveys- huolto ja työnantaja ovat panostaneet yhteistyöhön työkyvyn tukemiseksi. Esihenkilöt kävivät varhaisen tuen keskusteluja työntekijän kanssa, jos sairauspoissaolopäiviä kertyi yli 20 vuodessa. Korvattujen työtapaturmien määrä laski 23,5 % verrattuna vuoteen 2024. Tapaturmista johtuvien poissaolojen määrä oli 369 päivää. Poissaolopäivien määrä laski 130 päivällä.

7.3 Sairauspoissaolojen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet

Kangasalla on sairauspoissaolojen vähentämiseksi käytössä aktiivisen tuen toimintamalli, joka sisältää varhaisen tuen, tehostetun tuen ja paluun tuen. Mukautetun työn toimintamallin avulla

työntekijä voi tehdä työhönsä mukautettuja tehtäviä sairauspoissaolon sijaan. Yksilöllisten ratkaisujen ja työn joustojen mahdollistaminen mm. Työvuoro- ja työaikajärjestelyillä sekä työergonomiaa parantavilla apuvälineillä.

Lisäksi toimiva työterveysyhteistyö ja työfysioterapeutin suoravastaanotto, työterveyshuollon tekemät työpaikkaselvitykset, Kevan tarjoamat ammatillinen kuntoutus ja kuntoutustuki- ja eläkevaihtoehdot, sekä Kelan yleiset kuntoutusryhmät ja työterveyshuollon kanssa haetut kaupungin työntekijöille suunnatut Kiila-kuntoutukset tukivat työpoissaolojen vähenemistä.

Vuodesta 2020 alkaen käynnissä ollut työhyvinvointihanke Hyvinvoiva ja aktiivinen Kangasala on jatkanut toimintaansa monin erilaisin toimenpitein. Lisäksi työhyvinvointiin on keskitytty kehityskeskusteluissa ja tarjottu koulutuksia ja tietoisuuksia oman työhyvinvoinnin kehittämiseen. Edellä mainittuja toimenpiteitä toteutetaan kaikissa palvelukeskuksissa ja palvelualueilla.

Vuonna 2025 opetus- ja koulutuspalveluissa on yhtenä toiminnan painopistealueena ollut henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstölle on esimerkiksi järjestetty ryhmätönohjausta ja tarvittaessa myös yksilötönohjausta ja työhyvinvointia on tuettu erilaisin koulutuksin. Yksiköissä ja palvelualueilla on järjestetty monipuolista työhyvinvointitoimintaa.

Ateria- ja siivouspalveluiden henkilöstölle suunnatun työhyvinvointiprojektin (2023-2025) viimeisenä vuonna järjestettiin kolme työhyvinvointia tukevaa osapäivän yhteistapahtumaa ja lisäksi erilaisia lajikokeiluja, kuntosaliopastusta ja kulttuuritapahtumia.

Työhyvinvointi-indeksi vuonna 2025 oli keväällä 4,1 (asteikolla 1–5) ja syksyllä 4,2. Syksyn kyselyyn sisältyi myös suositteluindeksi, joka nousi 0,1 pistettä edellisvuodesta. Kyselyjen vastausprosentti kasvoi keväällä 65,3 %:iin ja syksyllä 67,2 %:iin

7.4 Henkilöstön saatavuus ja siihen liittyvät toimenpiteet

Henkilöstön saatavuudessa on ollut viime vuosina haasteita tiettyjen ammattialojen osalta. Haasteita on ollut sivistyskeskuksessa varhaiskasvatuksen opettajien, erityisopettajien sekä vaativan erityisen tuen koulunkäynninohjaajien rekrytoinnissa ja teknisessä keskuksessa yksittäisissä asiantuntijatehtävissä. Kaupungilla on käytössä Kuntarekry-rekrytointiohjelma. Kaikkiin avoimiin tehtäviin on tullut lähes 5000 hakemusta ja hakemusten määrä suhteessa avoimiin työpaikkoihin on kasvanut edellisvuodesta.

Varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa haaste on valtakunnallinen. Varhaiskasvatuksen opettajien vakituisiin ja määräaikaisiin tehtäviin ei ole kaikissa yksiköissä saatu kelpoisia työntekijöitä. Tähän vaikuttaa erityisesti yksikön sijainti. Lyhytaikaisten, kelpoisuusvaatimukset täyttävien sijaisten saaminen on kuitenkin parantunut edellisvuodesta. Varhaiskasvatuksessa on käytössä sijaisten hankintaan Protender-sovellus. Tällä hetkellä sovelluksessa rekisteröityneitä henkilöitä on yhteensä noin 540. Ilmoitetuista vuoroista on saatu täytettyä noin 55 %.

Opetus- ja koulutuspalveluissa erityisopettajien rekrytoinnissa ja koulunkäynninohjaajien rekrytoinnissa on ollut haasteita. Koulunkäynninohjaajien vajaa työaika ja työn määräaikaisuus ei houkuta työntekijöitä. Muihin määräaikaisiin tehtäviin on ollut hyvin hakijoita, mutta lyhytaikaisiin sijaistuksiin on osittain ollut haasteita löytää tekijöitä.

Teknisessä keskuksessa rakentamisen valtakunnallinen matalasuhdanne on yleisesti parantanut rakennusalan ammattilaisten saatavuutta kuntasektorilla. Avoimiin tehtäviin on saatu enemmän hakemuksia kuin edellisvuosina ja kaikki avoimet vakanssit on saatu täytettyä, vaikka joitakin rekrytointeja on jouduttu jatkamaan.

Ateria- ja siivouspalveluiden palvelualueella avoimiin vakituisiin työtehtäviin on saatu runsaasti hakemuksia, tosin isolla osalla hakijoista ei ollut vaadittavaa koulutusta. Avoimet vakanssit saatiin täytettyä joko koulutetuilla hakijoilla tai määräaikaisilla oppisopimuksilla. Vuokratyövoimaa ei käytetty vuonna 2025.

Työnantajakuvaa ja rekrytointiviestintää on viimeisten vuosien aikana kehitetty monin tavoin. Tärkeimpiä rekrytointiin liittyviä toimenpiteitä vuonna 2025 ovat olleet:

- kaupunkitason näkyvyyden edistäminen viestinnän keinoin esim. Aamulehden rekryliite -uudet työnantajisivut kaupungin internetsivuille ja näiden hyödyntäminen markkinoinnissa - hakijaviestinnän uudistus ja yhtenäistäminen rekrytoinnin eri vaiheissa
- rekrytointikeskustelujen sisältökoulutus varhaiskasvatukselle
- rekrytointimarkkinointikampanjat sosiaalisessa mediassa
- Yliopistomedian markkinointikampanjat
- palvelukeskusten tukeminen rekrytointimarkkinoinnissa
- osallistuminen erilaisiin rekrytointitapahtumiin maakunnissa, esim. Jyväskylä ja Pori -oppilaitosyhteistyö ja oppilaitostapahtumat
- kaupunki työnantajana -teema esillä kaupungin omissa tapahtumissa
- työnhakijakokemuksen huomioiminen kaikissa rekrytoinnin vaiheissa

Houkuttelevuutta ja pitovoimaa on pyritty lisäämään kehittämällä palkkausjärjestelmiä aktiivisesti. Kesän 2025 järjestelyvaraerää ja kehittämisohjelmaerää kohdennettiin KVTES ja OVTES -liitteen osalta uuden tasopalkkamallin käyttöönottoon ja kehittämiseen. Haastavissa rekrytoinneissa kokeiltiin muun muassa vinkkipalkkion ja rekrytointilisän käyttöä.

Kesätöillä työllistettiin 60 koululaista kahden viikon mittaisiin tehtäviin ulkoalueille, varhaiskasvatukseen sekä siivouspalveluihin. Kangasalalaisille yrityksille ja seuroille työllisyyspalvelut myönsivät kesätyörahaa 31 nuoren palkkaamiseen, jonka lisäksi 15 nuorelle myönnettiin nuorten kesäyrittäjyysseteli.

7.5 Tarkastuslautakunnan kysely pääluottamushenkilöille ja työsuojeluvaltuutetuille

Kaupungin pääluottamushenkilöille ja työsuojeluvaltuutetulle tehtiin vuonna 2025 kysely. Kyselyn vastauksissa kaupunkistrategian tavoite "Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö" arvioitiin toteutuneeksi keskiarvolla 7,83 (asteikolla 4-10). Vuotta 2025 kuvailtiin henkilöstön näkökulmasta seuraavasti: Talouden tasapainottaminen vaikutti työhön jonkin verran, mutta vuosi oli helpompi kuin edelliset eikä säästöjen pelko ollut yhtä vahvaa. Epävarmuus koski erityisesti määraikaisia työntekijöitä sekä työn uudelleenjärjestelyjä ja uutta palkkajärjestelmää. Henkilöstö selviytyi kokonaisuutena kohtalaisen hyvin ja ymmärsi tiukan taloustilanteen, vaikka työ kuormitti ja uupumista esiintyi. Jatkuvat muutokset, sijaisten puute sairauspoissaoloissa, jaksamiongelmät sekä henkilöstön neurokirjioon liittyvät haasteet toivat lisäkuormaa ja korostivat vuoropuhelun ja yksilöllisen huomioimisen tarvetta.

Avointen vastausten perusteella työyhteisöissä voidaan pääosin hyvin. Koulutuksia on ollut tarjolla, mutta osallistumista on rajoittanut työkiire. Lähiesihenkilöt ovat onnistuneet alaisten motiivoinnissa. Taloudellinen epävarmuus ja työn kiire kuormittavat jaksamista, vaikka henkilöstö on selviytynyt säästötavoitteista huolimatta melko hyvin. Loppuvuodesta oli havaittavissa uupumista. Pääluottamushenkilöiden ja työsuojeluvaltuutettujen esille nostamat asiat, joihin panostamalla Kangasalan kaupungin strateginen tavoite "Osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö" toteutuisi:

- Koulutuksiin pääsyä tulee helpottaa muun muassa kehittämällä sijaisjärjestelyjä ja madaltamalla sijaisen palkkaamisen kynnyksiä.
- Arjen työkiireen vähentäminen, taukojen toteutuminen ja koulutusmahdollisuuksien tasapuolinen jakautuminen tukevat jaksamista ja työmotivaatiota.
- Työelämän muutokset, kuten henkilöstön ikääntyminen, neurokirjon huomioiminen ja fyysisen työn kuormittavuus, edellyttävät konkreettisia tukitoimia.
- Halukkaiden tukeminen työssä jatkamisessa eläkeiän yli.

8 ARVIOINTIHAVAINTOJEN JÄLKISEURANTA

Selvitykset tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arviointikertomuksen kysymyksiin

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymykset	Vastaus	Tarkastuslautakunnan arvio
<p>Tarkastuslautakunta kysyy, miten ja millä toimenpiteillä budjetoinnin haasteisiin jatkossa pystytään puuttumaan? Miten talouden muutoksia voitaisiin saada aikaisemmin valtuuston tietoon?</p>	<p>Kaupungin taloutta seurataan palvelukeskuksittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Lakisääteisen kuntatietoraportoinnin ja valtuustolle tuotettavan virallisen puolivuosisraportoinnin lisäksi kaupunginhallitukselle raportoidaan talouden tilanekuvaa kuukausittain.</p> <p>Talouden muutoksista kerrotaan ajantasaisesti valtuuston iltakouluissa sekä kaupunginjohtajan ajankohtaaiskatsauksissa valtuuston kokousten yhteydessä.</p> <p>Muutostalousarviot valmistellaan valtuuston päätettäväksi talousarvion täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti. Talous- ja tuottavuusohjelmassa vuonna 2024 toteutetulla koko organisaation kattavalla muutosjohtamisella oli odotettua suuremmat kerrannaisvaikutukset vuoden 2024 toimintakuluihin. Talous- ja tuottavuusohjelman varsinaisten toimenpiteiden lisäksi muitakin palvelujen ja tarvikkeiden ostoja vähennettiin kaikilla palvelu- ja tehtäväalueilla. Vuoden 2024 toimintakulut olivat 0,7 % pienemmät kuin edellisen vuoden toimintakulut, mikä on hyvin poikkeuksellista kasvukunnassa</p>	<p style="background-color: #00b050; color: white; text-align: center;">Tarkastuslautakunnan arvio</p>
<p>Tarkastuslautakunta kysyy, miten kappaleessa 4.5. mainittuja kehittämiskohteita tullaan edistämään</p>	<p>Kaupunki on määrätietoisesti kehittänyt edellytyksiä ja mahdollisuuksia asukkaiden liikunnalliseen ja aktiiviseen elämäntapaan. Työ jatkuu myös vuonna 2026, jolloin sekä sivistyskeskuksen että teknisen keskuksen yhtenä strategisena tavoitteena on liikkuva ja harrastava Kangasala. Tampereen kaupunkiseudun Seutuliike-ohjelmassa lukuvuonna 2025–2026 kohderymänä ovat yläkoululaiset. Kangasalla on runsaasti mahdollisuuksia omaehtoiseen liikkumiseen monipuolisissa liikuntapaikoissa. Lisäksi kaupungin vuosittain tukemat seuramat tarjoavat liikuntamahdollisuuksia lapsille, aikuisille ja perheille.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ikäntyvien kaatumisen ehkäisy vaatii vahvaa yhteistyötä Pirhan kanssa. Työ kaatumisten ehkäisyn osalta on käynnissä ja sitä tullaan jatkamaan. • Osallistuminen ja sen kehittäminen ovat jo nyt kaupungin keskeisiä painopisteitä. Käytössä olevia osallisuuden monimuotoisia tapoja on kuvattu tar- 	<p style="background-color: #ffc107; color: white; text-align: center;">Tarkastuslautakunnan arvio</p>

	<p>kemmin Kangasalan kaupungin osallistamis- ja vuorovaikutussuunnitelmassa. Monipuolinen osallistaminen huomioidaan myös tulevaisuudessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koska pääsy avoimiin työpaikkoihin ja kesätyöhön on vaikeutunut, on kunta edistänyt nuorten työllistymismahdollisuuksia kehittämällä kesätyösetelipalvelua ja nuorten kesäyrittäjyyspalvelua. 	
<p>Tarkastuslautakunta kysyy, miksi tilastointia on muutettu aikaisemmasta alle 25-vuotiaiden työttömien määrästä?</p>	<p>Kimmo Kivinen / 31.12.2024 päättyneen työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana valtion KEHA-keskuksen raporteista koostettiin Tampereen kaupungin toimesta muille kuntakokeilun kunnille tiedot koskien alle 30-vuotiaiden työttömien määrää. KEHA-keskuksen tuottamat raportit poistuivat käytöstä siten, että syyskuun 2024 jälkeen tietoja on jälleen voitu kerätä alle 25-vuotiaiden työttömien määrästä</p>	
<p>Tarkastuslautakunta kysyy, miten ja millaisin keinoin kannustemaksujen kasvua hillitään Kangasalla?</p>	<p>Kimmo Kivinen / Kannustemaksujen kasvun hillintä on vaikeaa nykyisessä vaikeutuneessa työttömyystilanteessa, jossa avoimien työpaikkojen määrä on pieni. Lisäksi kannustemaksuja ei voi enää välttää ohjaamalla työttömiä aktiivipalveluihin, kuten aikaisempina vuosina oli mahdollista. Työttömiä koskeva asiakasdata on nykyään työllisyysalueella, joka pyrkii huolehtimaan aktiivisesta työnvälityksestä. Kangasalla toimii kuitenkin paikallinen moniammatillinen yritystiimi, johon kuuluvat työllisyysalue, Business Kangasala Oy, Tredu ja kaupungin omat työelämä- ja kotoutumispalvelut. Tämän tiimin työnä voidaan edistää työttömien pääsyä töihin yritysten piilotyöpaikkoihin ja samalla estää valumaa kustannuksiltaan kalliiseen pitkäaikaistyöttömyyteen.</p>	
<p>Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupungin tietojärjestelmäkokonaisuudelle teetetäisiin erillinen, kattavampi auditointi ulkopuolisen hyväksytyn auditointilaitoksen toimesta.</p>	<p>Tietojärjestelmäympäristön kontrolliympäristö rakentuu seudullisiin perustietotekniikan ratkaisuihin ja Sarastian tarjoamiin talouden järjestelmiin. Isojen toimijoiden mukana tulevat laajat resurssit, joita tarvitaan turvallisen järjestelmäympäristön ylläpitämisessä. Tilintarkastuksen yhteydessä toteutetussa tietojärjestelmien hallinnan arvioinnissa (KPMG:n IT-tilintarkastus) ei havaittu erityistä huomiota vaativia kontrollipuutteita. Arvioinnissa tuotiin esille dokumentaatioon liittyviä kehityskohteita, jotka parantaisivat tietohallinnon ja tietojärjestelmien kontrolliympäristöä. Osa kehityskohteista on jo toteutettu. Talousjärjestelmien käyttöoikeuksien hallinnan sisäinen auditointi toteutetaan vuosittain talouden vuosikellon mukaisesti. Alkuvuodesta 2025 laadittiin lisäksi tilintarkastajan suosittelema sisäisen valvonnan dokumentaatio tehdystä tarkastuksista. Kaupunkitasoinen jatkuvuus suunnittelu on osa kokonaisvaltaista varautumista poikkeustilanteisiin. Tietojärjestelmien jatkuvuus suunnittelulla varmistetaan, että kaupungin keskeiset digitaaliset palvelut ja järjestelmät pysyvät toiminnassa myös häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa. Jatkuvuus suunnittelun osalta tietojärjestelmien arvioinnissa tuotiin esille kehityskohtena</p>	

	<p>jatkuvuuden hallintaan liittyvän dokumentaation sekä eri toimijoiden yhteystietojen kokoaminen yhteen. Työ käynnistetään talous- ja tietohallintopalvelujen koordinoimana ja kaupungin johtoryhmä seuraa työn edistymistä. Alkuvuodesta 2025 Kangasalla on otettu käyttöön Digiturvamalli, joka auttaa organisaatioita tietosuojan ja tietoturvan vaatimustenmukaisuuden hallinnassa. Digiturvamallin ohjaama dokumentointityö on aloitettu palvelukeskuksissa. Vuoden 2025 aikana koottava jatkuvuus suunnitteludokumentaatio esitellään kaupunginhalitukselle ja tämän jälkeen tehdään tarvittaessa päätös ulkopuolisesta auditoinnista.</p>	
<p>Tarkastuslautakunta kysyy, miten talous- ja tuottavuusohjelma on vaikuttanut</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaupungin julkisuuskuvaan • lakisääteisten palvelujen toteuttamiseen • henkilöstön hyvinvointiin • työnantajamielikuvaan • veto- ja pitovoimaan • strategisten tavoitteiden saavuttamiseen • HYTE-kertoimen indikaattoreihin 	<p>Talous- ja tuottavuusohjelma on kokonaisvaltainen ohjelma, jonka tarkoitus on vaikuttaa kaikkeen kaupungin toimintaan tuottavuutta ja tehokkuutta lisäten. Ohjelman viestintä on ollut poikkeuksellisen laajaa ja monipuolista ja se on palkittu valtakunnallisesti. Talous- ja tuottavuusohjelman näkyvyys on lisännyt Kangasalan tunnettuutta tasapainoisen talouden aktiivisena toimijana. Itsenäisen kaupungin keskeisin tunnusmerkki on tasapainoinen talous. Kaupunki on saavuttanut asettamansa strategiset tavoitteet tasapainotustoimenpiteistä huolimatta. Henkilöstön hyvinvointikyselyssä kaupungin kokonaisarviointi oli tasolla 4.2, joka on sama kuin edellisenä vuonna. Suosittelemiseksi nousi 0,1 pistettä edellisestä vuodesta 2023 ja oli 4.0 vuonna 2024. Veto- ja pitovoiman osalta Kangasalan kaupungin elinvoima oli EVP-indeksillä mitattuna Tampereen kaupunkiseudun neljänneksi vahvin ja koko maan 22:ksi vahvin. Kangasalan EVP-indeksi oli korkeampi kuin samankokoisten kuntien indeksin keskimääräinen arvo. Kangasala sijoittui 25 000- 49 999 asukkaan kuntien kokoluokassa TOP 10- kuntien joukkoon, Pirkanmaan kuntien kärkeen, sijalle 7. HYTE-arvioinnissa Kangasalan sijoittuminen kaikkien kuntien vertailussa on noussut vuosittain ja Kangasala kuuluu vuoden 2024 HYTE-kertoimen perusteella parhaaseen 20 prosenttiin kunnista (Laaja hyvinvointikertomus 2021-2024). HYTE-indikaattoreiden kehitystä seurataan vuosittain.</p>	
<p>Tarkastuslautakunta kysyy, kuinka kustannukset uimahallin vaurioiden korjaamisesta jakautuvat?</p>	<p>Timanttikorttelin rakennuttamistehtävissä toimivien yhtiöiden ja Kangasalan Uimahalli Oy:n toimitusjohtajien sekä konsernijohtoon kesken on sovittu kaupunkikonsernin yhteistyöryhmässä, että oikeudenmukainen kustannustenjakko ratkaistaan konserniperheen piirissä sen jälkeen, kun alueen muutostyöt (ml. alikulun urakka) on saatu päätökseen. Selvityksiä ja korjaustoimenpiteitä tehdään loppuselvitykseen asti Kangasalan Uimahalli Oy:n tilaamina ja kustantamina. Ponttiseinän maahan jättämisestä on tehty erillinen ratkaisu.</p>	

Tarkastuslautakunta kysyy, miten omistajaohjaus mukautuu toiminta- ja rahoitusympäristön muutoksiin?	Kaupungin osakeomistusten osalta kaupungin konsernijohto pyrkii ennakoimaan toiminta- ja rahoitusympäristöjen erilaisia muutoksia. Lainsäädäntömuutoksiin, esim. in house -aseman osalta on tehty ja tehdään erilaisia ratkaisuja yhteistyössä muiden osakkaiden kanssa ja lakivelvoitteinen sote/pela - kiinteistöjen yhtiö on perusteilla. Kaupungin tytäryhtiöiden osalta on vuosina 2024-2026 kaupungin talouden tasapainottamisen toimenpiteet käytössä. Tytäryhtiöiden kanssa olemme myös tiiviissä vuoropuhelussa kaupunkikonsernin yhteistyöryhmässä liittyen erilaisiin muutospaineisiin. Kaupunginjohtaja ja hallintojohtaja vievät olennaiset asiat kaupunginhallitukselle joko ajankohtaisina keskusteluasioina tai tarvittaessa päätöspykälinä.	
---	--	--

9 JOHTOPÄÄTÖKSET, KYSYMYKSET JA TOIMENPIDESUOSITUKSET

Tässä arviointiraportissa on esitetty tarkastuslautakunnan tekemiä havaintoja ja niiden pohjalta laadittuja johtopäätöksiä, kysymyksiä ja toimenpidesuosituksia. Tähän lukuun on koottu yhteenveto tarkastuslautakunnan esittämistä kysymyksistä.

Selvitykset tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksen kysymyksiin

Tarkastuslautakunnan havainnot ja kysymykset	Vastine
Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimenpiteitä kaupunki tekee omavaraisuusasteen nostamiseksi tavoitetasolle tulevina vuosina?	
Tarkastuslautakunta on havainnut talousarvioprosessin ja talouden seurannan kehittyneen myönteiseen suuntaan.	
Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimenpiteitä kaupunki tekee nuorten elintapojen parantamiseksi?	
Nuorten 17-24 -vuotiaiden työttömien ja koulutuksen sekä varusmiespalveluksen tai siviilipalveluksen ulkopuolella olevien määrä on huolestuttavan suuri. Tarkastuslautakunta kysyy, mitkä ovat toimenpiteet syrjäytyneille ja syrjäytymisriskissä oleville nuorille?	
Tarkastuslautakunta suosittaa tarkistamaan, voisivatko vihreän siirtymän kriteerit olla tulevaisuudessa kunnianhimoisemmat.	
Lautakunta huomauttaa, että investointeihin varatut määrärahat ovat vuosikohtaisia ja pitää hyväksyttävä valtuustossa. Tehokkaan toiminnan kannalta tulisi pyrkiä käyttämään annetut määrärahat täysimääräisesti. Suurten hankkeiden siirtyessä eteenpäin myös pienemmät suunnitellut hankkeet ovat vaarassa viivästyä, mikäli suurempiin hankkeisiin suunniteltuja määrärahoja jätetään käyttämättä, eikä siirretä muihin suunnitelmissa oleviin hankkeisiin.	
Tarkastuslautakunta kysyy miksi investointilistalta ei nostettu muita hankkeita toteutukseen, suurien investointien lykkääntyessä?	

10 ALLEKIRJOITUKSET JA ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2025 valtuuston käsiteltäväksi. Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista havainnoista, johtopäätöksistä ja suosituksista vastaukset kaupunginhallitukselta ennen talousarvio-käsittelyä. Kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen vastaukset tulee toimittaa tiedoksi valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle.

Kangasalla 7.5.2026

Sina Isokallio, puheenjohtaja

Eerika Merimaa, varapuheenjohtaja

Janika Aho, jäsen

Sami Alroia, jäsen

Jari Hagqvist, jäsen

Jorma Mäntylä, jäsen

Tommy Oesch, jäsen

Minna Pajula, jäsen